

Naturgenopretning af Hjarbæk Fjord

Referat

Fjerde møde i arbejdsgruppen onsdag den 22. juni 2022 kl. 17-20:30

Kulturcenter Værestedet
Låstrupvej 38, Låstrup, 8832 Skals

Mødedeltagere:

- Jørgen Jørgensen, Viborg Kommune (JJ)
- Torben Bramming Jørgensen, Limfjordsrådets Sekretariat (TBJ)
- Tommy Dalgaard, Aarhus Universitet (TD)
- Morten Graversgaard, Aarhus Universitet (MG)
- Iben Kristensen, Energi Viborg Vand (IK)
- Hans Kurt Tougaard, Fjordklyngen (HKT)
- Peder Lajgaard Pedersen, Fritidsfiskerne ved Hjarbæk Fjord (PLP)
- Kjeld Møller, Erhvervsfiskerne ved Hjarbæk Fjord/Lovns Bredning (KM)
- Jakob Gade, LandboForeningen Midtjylland (JG)
- Leif Nielsen, Danmarks Naturfredningsforening (LN)
- Poul Blicher Andersen, Dansk Ornitologisk Forening (PBA)
- Mette Nymann, Miljøstyrelsen (MN)
- Daniel Lindvig, Viborg Kommune (DL)
- Kristoffer Piil, Limfjordsrådets Sekretariat (KP)

Maria Pilgaard, Velas deltog ikke.

Dagsorden

1. Velkommen (17:00 – 17:05)
2. Gennemgang og drøftelse af den kommende møderække v/Jørgen Jørgensen Viborg Kommune (17:05 - 17:30)
3. Oplæg. **Hvor langt er vi og hvad kan der gøres 1**
  - a. Status for vandområdeplanindsatser v./ Mette Nymann Miljøstyrelsen (17:30 – 18:15)
  - b. Orientering om indholdet i forslag til VP3 med særlig fokus på, hvordan indsatsbehov opgøres, og hvordan virkemidler er valgt og fordelt.
  - c. BioCirc et eksempel på et oplandsprojekt v./ ?? (18:15 – 18:45).
  - d. Hvad kan der gøres – virkemidler i oplandet v. / Tommy Dalgaard og Morten Graversen Aarhus Universitet (18:15 – 19:00)
Med udgangspunkt i relevante forskningsprojekter og virkemiddelkataloger skitseres muligheder/scenarier for omstilling af arealanvendelsen i oplandet, der kan bidrage til at nå målene i VP3
4. Plenum opsamling på aftenens oplæg (19:30 – 20:00)
5. Eventuelt (20:00 – 20:10)
6. Middag (20:10 – 20:30)

Ad. 1

Jørgen Jørgensen (JJ) bød velkommen

Ad. 2

JJ gennemgik det opdaterede oplæg til møderække (slides vedhæftet).

I forhold til næste/5. møde bemærkede Iben Kristensen (IK), at det ville være naturligt at hun som repræsentant for Energi Viborg Vand indgik i gruppen Lokalsamfund og lodsejere, sammen med Hans Kurt Tougaard, Jacob Gade, Maria Pilgaard. Der var tilslutning hertil.

Ligeledes i forhold til næste/5. møde blev der spurgt, om det var forventningen, at grupperne snakkede sammen inden mødet? JJ sagde, at det var det ikke, men at forventningen var, at de enkelte medlemmer forbereder egne bidrag. Sekretariatet vil desuden udarbejde et oplæg med emner, der kan indgå i overvejelserne.

I forhold til 6. møde bemærkede Tommy Dalgaard (TD), at han og Morten Graversgaard (MG) ikke havde mulighed for at deltage den 14. september. 6. møde er efterfølgende rykket til den 21. september.

Muligt relevant indhold til punktet om yderligere virkemidler forhold naturkvalitet på 6. møde blev kort drøftet. Der blev her peget på udbredelsen af strandenge som et relevant emne specielt set i forhold til slusepraksis. Det blev her påpeget, at oversvømmelseskort, kort med arealanvendelse og dækningsbidrag på de aktuelle arealer var relevant.

Ad. 3

BioCirc havde desværre ikke mulighed for at deltage med så kort varsel, men har givet tilsagn om at deltage på et senere møde. Det forsøges at få en aftale om et oplæg den 21. september 2022.

To af aftenens øvrige tre oplæg vedhæftes, MG's gennemgang af virkemidler eftersendes. MG vil desuden samle de væsentligste konklusioner fra aftenens oplæg, med konklusionerne fra oplæg på de øvrige møder. Opsamlingen af konklusioner vil foreligge inden vi starter på udarbejdelsen af handlingsplanen på oktober-mødet.

Ad. 4

Specielt i forhold Mette Nymanns (MN) oplæg blev bl.a. følgende spørgsmål drøftet:

- Der blev spurgt ind til spørgsmålet om fosfors betydning for fjordens tilstand, herunder om bidrag fra land var vurderet i forhold til tilførsler fra bunden og i den sammenhæng om et større fokus på reduktion i fosfortilledningen til fjorden kunne bidrage positivt til fjordens tilstand? Baggrunden er, at der er perioder med fosforbegrænsning af algevæksten i fjorden samtidig med at Henning S. Jensen på sidste møde i arbejdsgruppen vurderede, at bunden ikke længere indeholder en fosforpulje fra tidligere tilførsler.

MN svarede, at Hjarbæk Fjord er karakteriseret som en fosforfølsom fjord, så det kan godt være relevant at kigge på yderligere indsats i forhold til fosfortilledningen. Det er et af de spørgsmål der skal belyses nærmere frem til genbesøget i 2024.

- Endemålet for kvælstoftilførslerne fra oplandet til Hjarbæk Fjord (N-målbelastningen) forudsætter at kvælstofkoncentrationer i vandløbene skal ned til tæt på det, der ses i naturoplande, hvilket bliver meget svært at nå. Der er også stor forskel på hvor stor kvælstofreduktionen (N-retention)

er fra rodzone til vandløb i forskellige deloplande og bl.a. derfor stor forskel på hvor stor udvaskning til kysten er for forskellige deloplande. Endelig er der stor forskel på transporttiden for kvælstof fra rodzone til vandløb i forskellige oplande. Det betyder, at der specielt i Simested Å kan være stor forsinkelse på effekten af virkemidler, der skal reducere kvælstofudvaskningen. Har alle disse forhold indgået i vurderingerne ved fastlæggelse af indsatsbehov og virkemidler for fjorden?

MN bemærkede, at hun ikke umiddelbart kunne svare på så detaljerede spørgsmål, men redegjorde for, at der ved fastlæggelsen af indsatsen tages udgangspunkt i standardforudsætninger og typetal for de enkelte oplande.

- Jakob Gade (JG) spurgte om der er "plads" til flere efterafgrøder i oplandet til Hjarbæk Fjord? Det er ikke umiddelbart vurderingen hos landmændene i oplandet.

MN svarede, at med udgangspunkt i de opgørelser Miljøstyrelsen har til rådighed, så ja, det burde der være. Og tilføjede at efterafgrøder i princippet er et forholdsvist dyrt virkemiddel og i forhold til om vi når målene i sidste planperiode, så er der ikke planlagt indsatser længere frem end til 2027.

- I lyset af at en øget vandudskiftning og højere saltholdigheder potentielt rummer mulighed for indvandring af sand- og blåmuslinger, der kan forbedre vandets klarhed væsentligt, blev der spurgt, om Miljøstyrelsen ved fastlæggelsen af indsatsbehov og virkemidler har inddraget spørgsmål om slusepraksis og vandudskiftning? Og i forlængelse heraf hvorfor de to vestjyske slusefjorde er målsat som stærkt modificerede, mens Hjarbæk Fjord er målsat med god økologisk tilstand?

MN arbejder med oplandsspørgsmål og kunne derfor ikke umiddelbart svare på dette. Det er Miljøstyrelsens marine medarbejdere, der arbejder med disse spørgsmål.

På baggrund af alle aftenens oplæg blev det bl.a. konkluderet, at lokal udmøntning af og målrettet geografisk placering af virkemidler er afgørende for en optimal effekt af indsatsen.

Ad. 5

a) Henvendelse fra Fjordvenner.dk

JJ redegjorde for, at han var blevet kontaktet telefonisk af Fjordvenner.dk, der dels undrede sig over, at de ikke havde en plads i arbejdsgruppen, dels ønskede aktindsigt i gruppens arbejde. Efterfølgende modtog Viborg Kommune en mail fra Fjordvenner.dk hvor der blev bedt om aktindsigt i arbejdsgruppens kommissorie og i dagsordner og referater fra arbejdsgruppens møder.

Arbejdsgruppen drøftede kort henvendelsen og der var enighed om, at arbejdsgruppen ikke burde udvides. Baggrunden herfor er dels, at arbejdsgruppen er dybt inde i sit arbejde, dels har der tidligere været ønsker om udvidelse af arbejdsgruppen, der ikke er imødekommet (se referat fra 1. møde 2. marts 2022).

b) Drøftelse af pressehåndtering/kommunikationsplan

Bl.a. på baggrund af de mange spændende oplæg på sidste møde blev spørgsmålet om muligheden for at delagtiggøre en bredere kreds i den viden vi får rejst.

JJ foreslog, at Viborg Kommune dels etablerer en hjemmeside hvor alt mødemateriale er tilgængeligt, dels i samarbejde med Kommunens kommunikationsafdeling udarbejder en kommunikationsplan arbejdsgruppen kan drøfte. Der var opbakning til forslaget.

c) Slusens indretning

I forlængelse af sidste møde er der blevet spurgt til dybden af henholdsvis afvandingsluse og skibssluse.

En nærmere gennemgang af de gamle konstruktionstegninger viser, at bunden i gennemsejlingslusen ligger i kote -2,5 og bunden i afvandingslusen i kote -2. (Jeg tror jeg på mødet oplyste, at begge sluser havde bund i kote -2,5, men det er altså ikke korrekt!)

Ad. 6

Ingen bemærkninger.

Jørgen Jørgensen
Projektleder, Natur og Vand
Viborg Kommune

12. juli 2022